

DET ÄR INTE KÖRT och det är det som är poängen!

Ett brev om lärjungaskap och handling

av biskop Åke Bonnier, Skara stift.

Kära församlingsbor

Gillar du sport? Utövar du någon sport? Eller gillar du att följa sport från åskådarläktaren, tv:n eller datorn? Kanske är du inte alls intresserad av sport. Egentligen är det inte sporten jag vill tala om, utan själva positionen vi människor kan befinna oss i och vilken skillnad det gör var vi finns någonstans. Som åskådare kan jag uppmuntra dem som spelar och har ofta en större överblick än om jag deltar aktivt i spelet. Ibland tar det sig uttryck i att jag tror mig veta hur de som spelar *egentligen* skulle ha gjort. Om jag deltar i spelet, kanske jag inte har samma överblick, men jag är med om att få spelet att gå vidare. Även om jag gör både misstag och genomför bra passningar.

I Jobs bok, kapitel sju, vers sjutton i Bibeln ställs en viktig fråga som hör samman med vår position som människor - skillnaden mellan att betrakta, ha överblick och att delta. Det står: *Vad är en människa att du gör så stor sak av henne och bryr dig så mycket om henne?* Job var en man som prövades mycket hårt under en period av sitt liv. Han förlorade nästan både hoppet om livet och tron på Gud. Och vid ett tillfälle ställer han just denna fråga - *Vad är en människa?*

Och svaret på frågan anas redan i själva frågan; *att du gör så stor sak av henne och bryr dig så mycket om henne.* Det är något stort med oss människor, något vi både är och kan göra - som gör oss så speciella. För att knyta an till det jag nyss skrev, kan vi både sitta på läktaren och delta i matchen - och jag tror det är det vi ska göra. Både tala och handla. Både skaffa oss överblick och delta. Både ge support och spela. Det är så vi kan förändra världen och det är så vi kan bära hoppet åt varandra. Det är så vi blir hela människor. Om detta handlar mitt sista brev till er - som Skara stifts biskop. Det är ett brev om en längtan efter att våra ord och handlingar ska kunna höra ihop så att vi alla på ett trovärdigt sätt ska kunna leva med varandra på den jord som vi fått till låns. Det är ett brev om det som brukar kallas kyrkans trovärdighet, eller med andra ord - kyrkans diakonala uppdrag. Eller som vi sjunger i psalm 292 i den svenska psalmboken; *Handling och bön må bli ett!* Ett brev om att vara människa och kyrka i ordets sannaste bemärkelse - ett diakonalt tillsammanskap.

Kyrkan finns till för världens skull

Kyrkan finns inte till för sin egen skull, inte som ett självändamål, inte som något för sig. Kyrkan finns till för världens skull. Kyrkan ska vara ett vittne om Guds rike mitt i världen; om hoppet som inte ger upp, om livet som behöver värnas och levas, om tron på varje människas värde och värdighet. Kyrkan ska vara ett vittne om människan som Guds avbild. Kyrkan ska stå på den utsatta människans sida och höja sin röst när människan inte längre kan leva som människa. Den tyske motståndsteologen Dietrich Bonhoeffer sa under andra världskriget att kyrkan endast är kyrka när den är till för andra. Gud är mitt i världen och det är där vi finner Gud. Inte upphöjd någonstans, fjärran från oss människor. Precis som det står i psalm 25 i Den Svenska Psalmboken, vers 1: "Högt i stjärnehimlen kan vi dig ej finna, men i människovimlet är du hos oss Gud...". Det är i världen vi lever, med varandra och med längtan om en värld vi alla kan leva i. Målet med kyrkan och den kristna tron är inte att göra oss mer religiösa, utan att göra oss mer mänskliga. Det är svårt att höra och förstå att så många människor idag har förlorat förmågan att se att andra också är människor och att varje människas liv är heligt oavsett etnisk bakgrund, religion, sexuell identitet etc. Att höja sin röst i sammanhang där människors liv hotas är ett av våra viktigaste diakonala uppdrag.

Att vara människa och kyrka handlar om, att som Guds älskade och skapade medskapare, bli medveten om sitt beroendeförhållande till Gud, skapelsen och medmänniskan. Vi får påminnas om orden från första Filippobrevet, kapitel två, vers fem till sju: "Låt det sinnelag råda hos er som också fanns hos Jesus Kristus. Han ägde Guds gestalt men vakade inte över sin jämlikhet med Gud, utan avstod allt och antog en tjänares gestalt då han blev som en av oss." Människa och kyrka, i ordens sannaste bemärkelse, kan vi inte vare sig bli eller vara på egen hand. Vi kan bara vara det tillsammans - i världen. Lika viktigt som det är att påminna sig om detta, lika viktigt är det att påminna sig om att livet inte är vår egendom - det är en gåva vi får varje dag, ingenting vi äger eller förfogar över. Livet kan bara tas emot och levas, som en inandning och en utandning. Det är inte av oss själva, men genom oss som Guds livgivande ande verkar så att vi får kraft att synas, höras och agera.

Fyra relationer - i ögonhöjd

Det talas om att vi människor framför allt lever i fyra relationer: relationen till oss själva, relationen till andra människor, relationen till skapelsen och naturen och relationen till en högre makt, till Gud. Jag tycker om att tänka på en människa så – att vi behöver alla dessa relationer för att leva så helt som möjligt under vår tid på jorden.

Vi behöver relationerna med någon eller några andra människor. Helt ensamma, utan att möta någon annan människa - klarar vi inte oss i längden. Det är så mycket som händer med oss i mötet med andra människor. Vi upplever kärlek, vänskap, tankeutbyte. Vi får hjälp och ger hjälp. Vi ger och tar emot kärlek och vänskap. I mötet med en annan människa, ett *du*, får vi som den judiske religionsfilosofen Martin Buber skriver, möjlighet att möta oss själva, vårt *jag*.

På samma sätt behöver vi relationen med skapelsen för att både förstå och bli påminda om vilka vi människor är på jorden. Vi är inte de som ska skövla och utnyttja allt för egen vinnings skull. Vi är beroende av skapelsen. Utan den kan vi faktiskt inte leva. Vi behöver skogarna, djuren, haven och hela detta otroliga ekosystem för att kunna andas och finnas till. Det betyder också att vår relation till naturen och skapelsen behöver vårdas och underhållas.

Vi behöver också relationen med oss själva. Lära känna oss själva i livets olika skiftningar. Åldern som förändrar,

nya perspektiv som påverkar, omställningar och utmaningar som gör att vi kan ge oss själva tid att landa i det som är nytt och kanske annorlunda. Ibland behöver vi dra oss undan, ibland vara tillsammans med andra, samtidigt som vi är med oss själva. Att vara människa är att vara insatt i en ständigt pågående process, eller med Tomas Tranströmers ord: "En ängel utan ansikte omfamnade mig och viskade genom hela kroppen: skäms inte för att du är människa, var stolt! Inne i dig öppnar sig valv bakom valv oändligt. Du blir aldrig färdig, och det är som det skall."

Och så relationen till Gud. Eller som en också kan säga – relationen till en högre makt, till den eller det som jag inte själv kan styra eller kontrollera. Gud som jag tror har skapat mig och dig och allt som finns. När livet ställs på sin spets – både i djup glädje och djup sorg och smärta, brukar denna relation göra sig påmind för oss. För somliga av oss är det en relation som vi dagligen längtar efter och relaterar till och som finns där för oss alla, vare sig vi tänker på det eller inte. Jag tror ju att Gud finns där vid varje människas sida, oavsett vad vi gjort eller hur vi tror eller inte tror. Jag tror att Gud är skapelsens innersta mysterium och ursprunget till allt liv.

I alla dessa relationer spelar ögonhöjden roll. Alltså hur jag möter mig själv, en annan människa, Gud och skapelsen. Om vi är, som en ibland lite slarvigt kan säga,

”von oben”, blir det aldrig någon relation. Då står vi över allt och alla och tror oss kunna bestämma och styra och ställa. Ofta hör det samman med det som gagnar oss själva bäst.

Står vi under, nedanför eller i rädsla för någon av de fyra relationerna är det lätt att vi förlamas och inte gör någonting. Då vågar vi inte någon relation alls och riskerar att bli väldigt ensamma.

Men i ögonhöjden, där är man likvärdig. Ingen står över eller under. Ingen ska kontrollera eller äga, utan vi alla ska ta emot och ge. Där är vi människor tillsammans. Där är vi del av skapelsen. Där är vi Guds skapade medskapare. I relation till världen – en medskapare, i relation till Gud – en skapad och övermåttan älskad människa.

Det är inte kört! Det är det som är poängen!

Det finns en stor oro idag i vår värld som gör många av oss oroliga. Hur ska det gå? Hur kommer min framtid att se ut? Våra barns framtid? Kan klimatet återhämta sig? Spelar det någon roll om jag avstår mina flygresor, äter vegetariskt, konsumerar mindre? Eller hur ser våra förutsättningar egentligen ut? Och när ska kriget i Europa egentligen ta slut. Och krigen i världen? Listan kan göras lång och det är inte svårt att känna igen tankar kring uppgivenhet och svärmod.

Det är mycket jag inte kan säga något om - hur det ska gå, hur allt ska bli. Jag är ingen klimatforskare, ingen krigsstrateg eller politiker. Jag är kristen människa. Jag bär på ett obändigt hopp. Jag bär på ett hopp som inte resignerar inför en orättvis värld, utan ett hopp som vägrar att acceptera att orättvisor, orättfärdigt liv, skövling och nedsmutsning av naturen är vad Gud önskade för mänskligheten och skapelsen. Jag bär på ett hopp som inte är opportunistiskt eller optimistiskt utan realistiskt, otåligt och bergfast. Jag tror inte att det är ”kört”. Det har med min kristna tro att göra. Kristen tro rymmer ett hopp som aldrig ger upp om livet, om någon enda människa, oavsett hans handling, utseende eller åsikt. Den ger inte upp om världens tillstånd heller, även om det emellanåt ser mörkt ut. Det hoppet baserar sig på Jesu liv, död och uppståndelse som manar oss att leva i gemenskap, i handling för livets skull och i den trotsiga tron att sista ordet inte är sagt. Om jag ska formulera detta hopp på ett annat sätt skulle det kunna låta så här: Det är inte kört! Det är det som är poängen! ”För ljuset lyser i mörkret, och mörkret har inte övervunnit det.” (Joh. 1:5)

Att vara kristen är att leva, tro och handla på ett sådant sätt att en människa som tror att hen inte är accepterad, eller att det är för sent ”för en sån som jag” att få vara med i den mänskliga gemenskapen - känner sig välkommen och inkluderad. Att vara kristen är att leva, tro och handla så att en inte ger upp

om att en framtid tillsammans är möjlig för oss alla. Att vara kristen är att leva, tro och handla så att alla människor kan leva fria och lika i värde och värdighet. Det är att leva, tro och handla på ett sådant sätt att en hela tiden får påminna sig om att livet inte är min egendom, utan en gåva att ta emot, vara rädd om och dela med mina medmänniskor. Det är framför allt som Dietrich Bonhoeffer sa, att i grunden leva i vetskap om att; *I din hand ligger mina dagar*. Det är att leva i påminnelsen från orden i profeten Sakarjas bok, kapitel fyra, vers sex: ”Varken med styrka eller makt utan med min ande, säger Herren Sebaot.”

För mig hör hoppet ihop med de fyra relationerna. I dessa relationer kan vi låta ord och handling höra samman. Det är så vi blir människor. Du och jag är Guds skapade och älskade medskapare. Du och jag kan både sitta på åskådarläktaren och delta i spelet. Inte samtidigt, men tillsammans, ibland som deltagare och ibland som åskådare, i vetskap om att båda positionerna behövs. Att vara Guds skapade och älskade medskapare är att leva i ögonhöjd. Det är att möta det som är så som det är, med respekt och med ett hopp som aldrig ger upp. Det är inte kört! Var stolt att du är människa, en som Gud gör så stor sak av och bryr sig så mycket om! *Inne i dig öppnar sig valv bakom val oändligt.*

Samtalsfrågor:

1. Vad betyder det för dig att vara Guds skapade medskapare?
2. Vad tänker du om att leva i de fyra relationerna - med oss själva, andra människor, skapelsen och med Gud?
3. Vad betyder det för dig att mötas i ögonhöjd?
4. Vad är hopp för dig?

+ Åke Bonnier

Svenska kyrkan
SKARA STIFT

